

- поглиблення співпраці з промисловістю (розвиток партнерства із промисловістю для забезпечення актуальності програм та отримання практичного досвіду);
- актуалізація проблеми кібербезпеки (забезпечення захисту освітніх інформаційних систем від кіберзагроз);
- розвиток ідеї навчання впродовж життя (створення можливостей для постійного навчання і професійного розвитку через цифрові платформи).

Виокремлені тенденції вказують на постійний розвиток цифрових технологій в галузі вищої освіти та їх вплив на навчання, управління та співпрацю між різними учасниками освітнього процесу. Цифровізація вищої освіти є динамічним і постійно розвиваючимся процесом, спрямованим на адаптацію освітніх систем до вимог сучасного світу та підготовку студентів до успішного функціонування в цифровому суспільстві.

Список використаних джерел

1. Guzman J. H. E., Zuluaga-Ortiz R. A., Barrios-Miranda, D. A., Delahoz-Dominguez E. J. Information and Communication Technologies (ICT) in the processes of distribution and use of knowledge in Higher Education Institutions (HEIs). *Procedia Computer Science*, 2022. P. 644–649.
2. Кухаренко В. М., Бондаренко В. В. *Екстрене дистанційне навчання в Україні*: Монографія. Харків: Вид-во КП «Миська друкарня», 2020. 409 с.
3. Кононец Н.В. *Цифровізація освітнього процесу у вищій школі*: електронний посібник для самостійної роботи магістрів освітньої програми «Педагогіка вищої школи» галузі знань 01 освіта/педагогіка спеціальності 011 освітні, педагогічні науки. Полтава : ПУЕТ. 2021. 77 с.

**Леся ПЕТРЕНКО,
Ольга ЛУЦЕНКО**

ОСОБЛИВОСТІ ФАРМАКОЛОГІЧНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ЛІКАРІВ У МЕДИЧНИХ ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ В СУЧАСНИХ УМОВАХ

У світі зростає кількість новітніх лікарських препаратів, що призводить до постійних інновацій при опануванні фармакології майбутніми лікарями та формування у них професійних компетентностей. Це обґрунтовує внесення відповідних змін до навчальних програм, навчальних планів їх ускладнення та збільшення інформативного навантаження. Тому викладання фармакології необхідно постійно осучаснювати, модернізувати з методичного та інформаційно-технічного поглядів.

In the world, the number of the newest medicines is increasing, which leads to constant innovations in the mastering of pharmacology by future doctors and the formation of their professional competences. This justifies the introduction of appropriate changes to educational programs, curricula, their complexity and increase in the informative load. There fore, the teaching of pharmacology must be constantly modernized and modernized from a methodological and information-technical point of view.

Ключові слова: фармакологія, викладання, лікарі, методики майбутнього.

Key words: pharmacology, teaching, doctors, methods of the future.

Розвиток вищої освіти в ХХІ ст. характеризується введенням сучасних інноваційних технологій, що активно впроваджуються в усіх сферах життя, біології, медицині та в педагогіці [1]. Для покращення якості викладання фармакології здобувачам освіти, що навчаються за освітньо-професійними програмами «медицина», «педіатрія», «стоматологія» і «фармація» необхідна модернізація, осучаснення як педагогічних технологій так і програмного забезпечення системи навчання.

На світовому ринку постійно збільшується кількість нових лікарських засобів, що створює проблему якісної фармакологічної підготовки майбутніх лікарів та формування у них професійної компетентності [5]. Це обумовлює внесення відповідних змін до навчальних програм, навчальних планів, що призводить до їх ускладнення, збільшення обсягу необхідної інформації. Виходячи з цього викладання фармакології потрібно постійно модернізувати для засвоєння здобувачами освіти відповідних теоретичних знань та оволодіння достатнім рівнем практичних навичок для майбутньої професійної діяльності.

Фармакологія є фундаментальною наукою, що поєднує набуті раніше теоретичні знання з подальшим їх застосуванням на практиці. Фармакологія в системі вищої медичної освіти, фактично є поєднуваною ланкою між теоретичними і клінічними дисциплінами [5]. Незважаючи на її важливість як базової медичної науки, фармакологія завжди була складною для розуміння та вивчення дисципліною, своєрідним «наріжним каменем» для здобувачів освіти. Досвід викладання предмету свідчить, що рівень знань здобувачів освіти з базових попередніх дисциплін недостатній, що потребує більше звертати уваги на міждисциплінарну інтеграцію. Одним із сучасних напрямків викладання фармакології є застосування практично-орієнтованого поетапного навчання. Навчальний процес на кафедрі ґрунтується на постійному оновленні і нацаровуванні нових знань на певну базу, що стимулює здібності та сприяє розвитку творчості у майбутніх компетентних та високоосвічених лікарів. При вивченні фармакології наголос робиться на класифікації ліків за механізмом дії та хімічною структурою, загальній характеристиці основних груп та окремих ліках, зокрема з переліку препаратів КРОК – 1. До основних методів навчання належать лекції, практичні заняття (дискусії, сценарії невідкладних станів та отруєнь), самостійна робота з підручниками посібниками, монографіями, зокрема з виданими на кафедрі фармакології, клінічної фармакології та фармації Полтавського державного медичного університету [4]. Заняття має свою універсальну структуру та складається з декількох частин. На початку заняття (вступна частина) викладач наголошує на актуальності даної теми для вивчення, розглядаються вертикальні та горизонтальні зв'язки вивчаємого матеріалу з дисциплінами. Ведеться протокол в робочому зошиті, в якому виписують рецепти, надають письмові відповіді на запитання та розв'язування ситуаційних задач. Основна частина – це діалог – семінарське обговорення теоретичного матеріалу: перевірка знань, повторення засвоєного матеріалу. Від викладача залежить психосоціальна, психологічна та фізична атмосфери, які повинні бути позитивними. Під час діалогу викладач повинен постійно відчувати аудиторію, поряд з глибокими знаннями предмету, повинен демонструвати особливі навички викладання й заохочувати студентів до навчання. Під час цього процесу активно використовуються наочний матеріал власноруч виготовлені таблиці, шафи з макетами ліків, відеоматеріали та ін. Викладач може запропонувати здобувачам освіти виконати завдання письмово. Письмові завдання включають питання з фармакотерапії тести другого, третього рівня, ситуаційні задачі з однією правильною відповіддю. Наступна частина заняття це практичне виконання завдань проведення експериментальної роботи з урахуванням профілізації викладання та оформлення висновків по кожному з дослідів. Також може бути запропоновано вирішити багаторівневих задач з декількома правильними відповідями, або виконати підсумковий тестовий контроль. По закінченню заняття викладач відповідає на запитання, підводить підсумок і формує висновки, які повинні бути чіткими і однозначними [3].

Основними складовими успіху для здобувачів освіти слід вважати наступні чинники: попередньо отримані знання, зокрема і в школі, інтелектуальні здібності, зацікавленість у оволодінні матеріалом, очікування від вивчення дисципліни, вміння побороти страх, тривогу, сконцентруватись на опануванні «основного» матеріалу та рекомендований стиль навчання. Для викладача важливі знання, ентузіазм, стиль

викладання, психологічний настрій, підтримка та взаємодія з аудиторією вміння себе тримати та розмір академічної групи. Однією з проблем при вивченні фармакології при опануванні студентами різних освітньо-професійних програм, це міжнародні (хімічні) назви лікарських засобів. Викладачі кафедри виробили у студентів механізми запам'ятовування, що базуються на певних кроках. На початку викладач демонструє макет ліків (упаковка від ліків), демонструє навичку з коментарем (назва хімічна, особливості фармакокінетики, механізму дії, фармакологічні ефекти, показання до застосування та основні побічні реакції, що виникають при застосуванні цього лікарського засобу. При цьому працює зорова пам'ять, що значно покращує запам'ятовування. Надалі викладач демонструє навичку під коментар здобувача освіти, який демонструє вміння й закінчується цей процес виписуванням рецепту на лікарський препарат. Основна перевага цієї методики – це використання повторення з поясненням, що підкріплюється практичними прикладами й значно сприяє кращому засвоєнню та запам'ятовуванню.

Активний розвиток медичної науки спонукає викладачів до ознайомлення студентів під час практичних занять з новими досягненнями біології, фармакології та фармацевтики, що значно активує мотиваційну сферу. Для поліпшення якості викладання фармакології здобувачам освіти за різними освітньо-професійними програмами необхідно модернізувати інноваційні педагогічні технології та привести їх у відповідність до європейських та світових стандартів вищої освіти. Труднощі у студентів виникають у зв'язку з необхідністю освоєння значної кількості матеріалу в стислі терміни.

Список використаних джерел

1. Дубасенюк О.А. Сучасні тенденції розвитку вищої освіти. Матеріали Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції «Інноваційні аспекти підготовки фахівців в умовах модернізації освітнього простору»: Зб. наук.праць. Новоград-Волинський, 2018. Вип. 1. 283 С. С. 12–21.
2. Інноваційні технології в організації самостійної роботи студентів при вивченні фармакології Інноваційні технології в організації самостійної роботи студентів медичних освітніх закладів / Луценко Р.В., Колот Е.Г. Чечотіна С.Ю., Сидоренко А.Г. Матеріали навчально-наукової конференції з міжнародною участю. Полтава. 2017. С. 75–76.
3. Луценко О.А. Профілізація викладання фармакології здобувачам освіти за освітньо-професійною програмою «Медицина». Витоки педагогічної майстерності: Полтав. нац.пед. ун-т ім. В.Г. Короленка. Полтава, 2022. Випуск 30. С. 112–119.
4. Принципи етапності у вивченні фармакології та клінічної фармакології / Е. Г.Шакіна, Н.В. Моїсеєва, С.Ю. Чечотіна, Г.Ю. Островська, О.В. Власова, Р.В. Луценко. Медична освіта за новими стандартами: виклики та інтеграція в міжнародний освітній простір: матеріали навчально-наукової конференції з міжнародною участю. 30 березня 2023. Полтава, 2023. С. 278–280.
5. Engels F. Pharmacology education: Reflections and challenges. European Journal of Pharmacology. 2018. Vol. 833, 15 Aug. P. 392–395.

Олександр БІЛАКОВСЬКИЙ

ФОРМУВАННЯ SOFT SKILLS КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ У ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ: ТЕОРЕТИКО-ПРИКЛАДНИЙ АСПЕКТ

Проблема формування soft skills компетентностей серед здобувачів українських вишів набуває особливої актуальності в умовах сучасних соціокультурних та політичних